

УДК 336.76:338.43

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7\(7\)-75-84](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7(7)-75-84)

Косінський Петро Миколайович доктор філософії, старший викладач кафедри економіки, Луцький національний технічний університет, вул. Львівська, 75, м. Луцьк, 43018, <https://orcid.org/0000-0002-3254-2379>

ФУНКЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. Враховуючи сучасний стан економіки нашої держави, як необхідна умова соціально-економічного розвитку, особливої актуальності набуває соціальна орієнтація й трансформація національної економічної системи. Сьогодні, питання соціалізації національної економіки є мало вивченим і в нашій державі сприймається цей процес, як ряд короткострокових соціальних заходів, а найгостріші проблеми отримують лише формальний підхід.

Соціальна економіка відіграє важливу роль у економічному зростанні та забезпеченні суспільного добробуту про, що свідчить досвід багатьох європейських держав, де вже давно потреби суспільства (соціальна вигода) в пріоритеті перед економічною вигодою.

Уданій статті досліджено функції соціальної економіки в умовах сучасності й обумовлено важливість впровадження соціальних принципів в економіку держави та необхідності відповідних соціальних трансформацій.

Автор дійшов висновку, що соціальна економіка здійснює функції, як суто соціального, так суто й економічного характеру, реалізація яких зумовлює появу спільних функцій соціально-економічного характеру.

Таким чином, виявлено такі функції соціальної економіки, як: соціальна капіталізація, налагодження соціального діалогу, посилення соціальної відповідальності індивідів й суспільства, соціальне забезпечення, розвиток форм суспільного поділу праці, прискорення економічного розвитку, прогресивний розвиток виробничої та невиробничої сфер, посилення соціальної відповідальності бізнесу, прозорість господарських процесів, екологічна продуктивність, соціальне партнерство, модернізація і трансформація наявних соціально-економічних систем, соціально-економічна стандартизація, урбанізація та «справедливість» розподілу фінансових ресурсів між елементами соціально-економічної системи.

В результаті було сформовано висновки про необхідність впровадження засад соціальної економіки в нашій державі, адже це допоможе вирішити ряд важливих соціально-економічних проблем та

приведе до збалансованого розвитку сформованих в ній систем.

Ключові слова: соціально-економічна сфера, соціально-економічний розвиток, соціальна економіка, соціалізація економіки, функції соціальної економіки.

Kosinskyi Petro Mykolayovych Philosophy Doctor, senior lecturer at the Department of Economics, Lutsk National Technical University, Lviv St.,75, Lutsk, 43018, <https://orcid.org/0000-0002-3254-2379>

FUNCTIONS OF THE SOCIAL ECONOMY IN THE PROCESS OF ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstract. Given the current state of the economy of our state, as a necessary condition for socio-economic development, the social orientation and transformation of the national economic system becomes especially relevant. Today, the issue of socialization of the national economy is little studied and in our country this process is perceived as a series of short-term social measures, and the most acute problems receive only a formal approach.

The social economy plays an important role in economic growth and social welfare, as evidenced by the experience of many European countries, where the needs of society (social benefit) have long been a priority over economic benefit.

This article examines the functions of the social economy in modern conditions and discusses the importance of introducing social principles into the state economy and the need for appropriate social transformations.

The author came to the conclusion that the social economy performs functions of both purely social and purely economic nature, the implementation of which leads to the emergence of common functions of socio-economic nature.

Thus, such functions of the social economy as: social capitalization, social dialogue, strengthening the social responsibility of individuals and society, social security, the development of forms of social division of labor, accelerating economic development, progressive development of productive and non-productive spheres, strengthening corporate social responsibility, transparency of economic processes, environmental productivity, social partnership, modernization and transformation of existing socio-economic systems, socio-economic standardization, urbanization and "fairness" of the distribution of financial resources between elements of the socio-economic system.

As a result, conclusions were drawn about the need to implement the principles of social economy in our country, because it will help solve a number of important socio-economic problems and lead to a balanced development of the systems formed in it.

Keywords: socio-economic sphere, socio-economic development, social economy, socialization of economy, functions of social economy

Постановка проблеми. Сьогодні, система економічного розвитку в нашій державі потребує серйозних інституційних змін та набуває все більшої

актуальності її переорієнтації на соціальні принципи, що допоможе у вирішенні багатьох важливих проблем соціально-економічного характеру, особливо тих, що впродовж останніх років лише загострюються.

Зазначимо, що однією із пріоритетних умов для соціалізації економіки в нашій державі, виступає імплементація європейського законодавства в Україні, а також впровадження засад концепції сталого розвитку.

Зауважимо, питання соціалізації національної економічної системи є мало вивченим, а деякі показники соціально-економічного розвитку, зокрема такі, як рівень безробіття, добробуту суспільства, майнові диференціації, розбіжності інтересів економічних суб'єктів та різних верств населення, рівень середньої заробітної плати, свідчать про неефективність соціальної політики держави та необхідність вдосконалення економічної парадигми, що формувалась роками.

І хоч в Україні спостерігаються тенденції стосовно впровадження соціальних принципів у розвиток національного господарства, однак погодимось із твердженням О.П. Попадинець, що «часто соціалізація економіки в нашій державі сприймається як ряд короткострокових соціальних заходів, а найгостріші проблеми отримують лише формальний підхід» [1].

Вважаємо, що питання соціалізації економіки набуває особливої актуальності, хоч цей процес є затяжним й довготривалим, адже це призведе до кардинальних змін у переліку усталених суспільних цінностей, що допоможуть суттєво налагодити взаємозв'язки в системі людина – суспільство – суб'єкт підприємництва – держава, а також забезпечуватиме виконання важливих соціально-економічних функцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі аспекти формування та розвитку соціально-орієнтованої економіки викладено у працях низки вітчизняних вчених, зокрема С.Ю. Гончарової, Л.В. Стрижеус, А.О. Тендюк, А.О. Москвіної, О.П. Попадинець.

Про особливу роль та значення соціальної економіки у забезпеченні добробуту суспільства й економічного зростання зазначали такі дослідники, як І.В. Жеребило, К.М. Ніколаєць, В.В. Утвенко, С.І. Пирожков та інші.

Мета статті – дослідження функцій соціальної економіки в умовах сучасності задля підтвердження важливості впровадження соціальних принципів в економіку держави та необхідності відповідних (соціальних) трансформацій.

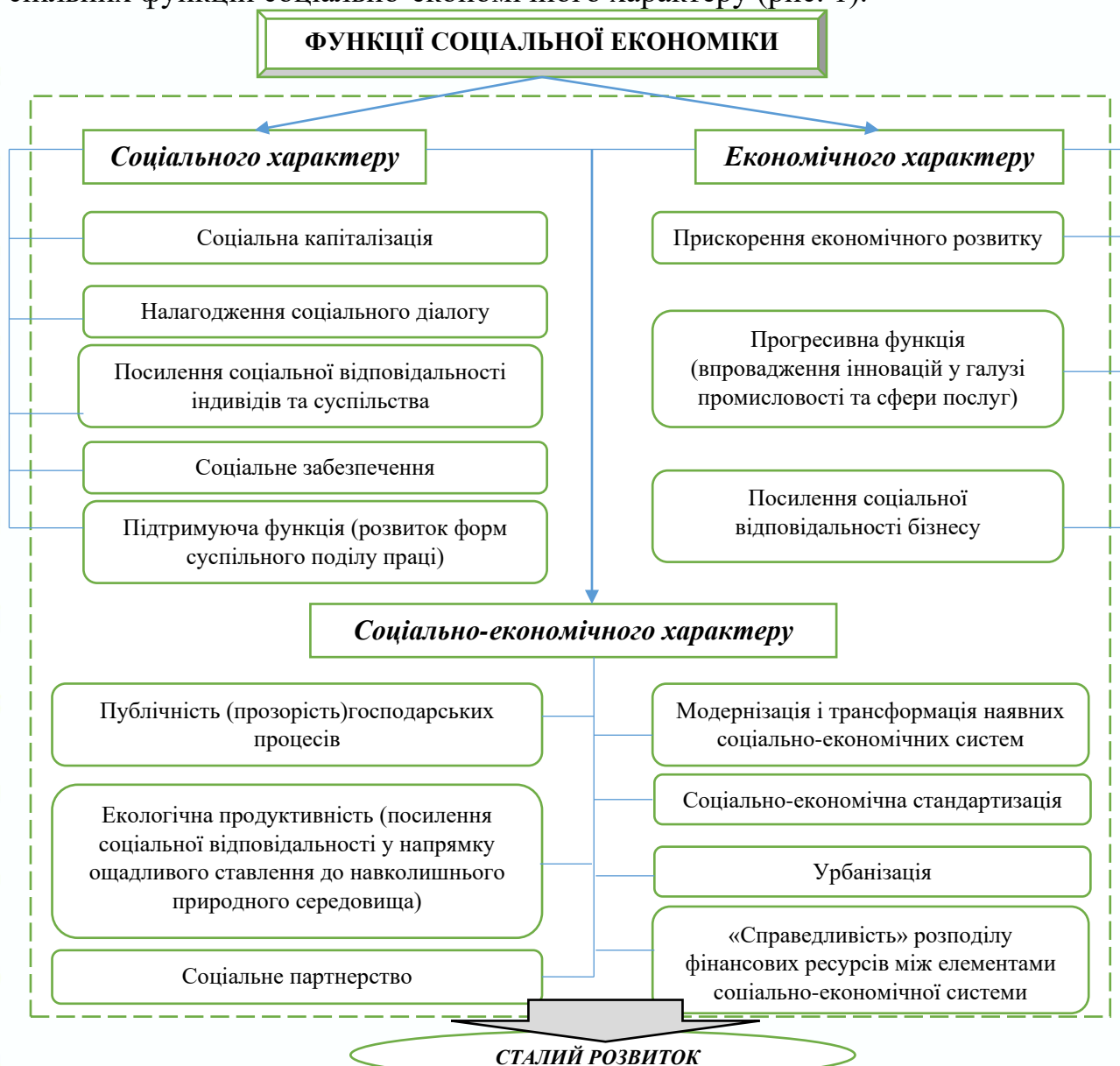
Виклад основного матеріалу. Під функціями соціальної економіки вітчизняні дослідники розуміють «зумовлені його природою і цільовим призначенням напрями впливу на суспільство, спрямовані на забезпечення, функціонування та розвиток виробництва, розподіл, обмін та споживання з метою досягнення соціальної ефективності» [2].

Безумовно, соціальна економіка відіграє важливу роль у економічному зростанні та забезпеченні суспільного добробуту про, що свідчить досвід багатьох європейських держав, де вже давно потреби суспільства (соціальна вигода) в пріоритеті перед економічною вигодою. В таких державах розвиток соціальної сфери сприяє зростанню ефективності економічної сфери, при чому дає помітний не лише соціально-економічний, а й екологічний ефект.

Вже із самого трактування терміна «соціальна економіка» можна зрозуміти її мету та значення.

Аналізу наукових джерел [2–4], дав нам змогу розуміти під соціальною економікою «систему, сформовану на принципах соціальної відповідальності й соціальної справедливості, що дозволяє задовільнити у рівній (більш менш рівній) мірі дотичні (перехресні) потреби населення, держави й бізнесу, а також забезпечити збалансований розвиток наявних соціо-еколого-економічних систем в процесах (умовах) глобалізації та цифровізації» [5].

Поглибившись у дослідження ролі й значення соціальної економіки, дійшли висновку, що вона здійснює функції, як суто соціального, так суто й економічного характеру, здійснення (реалізація) яких зумовлює появу спільних функцій соціально-економічного характеру (рис. 1).

Рис. 1. Функції соціальної економіки

Розглянемо детальніше функції соціальної економіки, що відображені на рис. 1.

Функція соціальної капіталізації полягає в матеріальному вираженні вроджених та набутих людських навичок й вмінь. Мається на увазі те, що фізичні, інтелектуальні, творчі й інші здібності (вміння) людини та результати її діяльності повинні оцінюватись належним чином, а в процесі економічного розвитку (зростання) держави, їх вартість повинна лише зростати, що, в свою чергу, дозволить накопичити вагомий соціальний капітал й в перспективі використати його для подальшого економічного розвитку (зростання). Тобто, можна стверджувати, що без вагомих фінансових вкладень в розвиток соціальної сфери, очікувати на стрімкий та ефективний розвиток держави, її регіонів та місцевих територіальних громад не варто.

Функція налагодження соціального діалогу є досить важливою у соціально-економічних процесах та полягає у досягненні компромісу між роботодавцями, працівниками та органами влади, що, в свою чергу, сприяє поліпшенню рівня соціально-економічного становища в державі, свідченням чого є позитивні результати зарубіжних країн у веденні соціального діалогу в процесі соціально-трудових відносин та його ефективність [6].

Функція посилення соціальної відповідальності індивідів та суспільства передбачає вирішення наявних соціальних проблем, які виникають внаслідок діяльності суспільства чи окремих його представників, а також зниження «бар'єрів» між різними соціальними верствами населення, посилення взаємозв'язку між ними з метою досягнення глобальних соціальних цілей.

У соціальній економіці, функція соціального забезпечення – полягає у «матеріальному забезпеченні населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві та ін.), встановлені соціальних стандартів життя для кожної людини в умовах дії соціальних ризиків.» [7] тощо

Підтримуюча функція соціальної економіки передбачає підтримку і розвиток форми суспільного розподілу праці, що досягається за рахунок відтворення трудових ресурсів, розподілу робочих місць та перерозподілу кадрів. Реалізація цієї функції потребує гнучких механізмів розподілу та перерозподілу кадрів, забезпечення їхньої мобільності [8].

Функція прискороного розвитку соціальної економіки втілюється шляхом інтенсивного використання основних та додаткових інструментів зовнішнього впливу на людей з метою заохочення їх до праці (підвищення кількісних і якісних показників). Зацікавленість працівників до стрімкої трудової активності зорієнтоване на їх інтерес до економічного зростання, використання наявного ресурсного потенціалу задля підвищення рівня добробуту суспільства.

На думку вчених, «соціальна економіка заохочує людей і суспільство

використовувати ресурси для задоволення своїх потреб, освітніх змін та економічного розвитку, заохочення мислення та інновацій, в яких можуть люди та суспільство колективно задовільнити свої мінімальні потреби шляхом відповідної роботи у виробництві продуктів знань» [9].

Прогресивна функція соціальної економіки спрямована на модернізацію форм та організації виробництва, а також заохочувальних формацій, з метою забезпечення прогресивних змін задля переходу від індустріального суспільства до «інноваційного».

Досвід провідних країн світу свідчить про те, що впровадження інновацій в національну економіку й, відповідно, створення національної інноваційної системи, підвищує їх конкуретоспроможність та дозволяє займати лідируючі позиції на міжнародних ринках наукомісткої (інноваційної) продукції [7].

Таким чином, на прогресивний розвиток соціально-економічних систем впливатиме ставлення їх суб'єктів до впровадження інновацій у виробничий, науково-освітній та інші суспільні процеси й ознаки їх ініціативності.

Функція посилення соціальної відповідальності бізнесу характеризується тим, що сфера бізнесу (підприємства промисловості та сфери послуг) відповідає за свій вплив на навколишнє середовище, відповідає за задоволення всіх потреб учасників економічних відносин, а також бере участь у вирішенні певних соціальних проблем, які якимсь чином впливають на нього [10].

Публічність (прозорість) господарських процесів, як функція соціальної економіки полягає у формуванні «відкритої» системи соціально-економічних відносин, що дозволяє оцінити реальний стан явищ й процесів, що протікають в соціальній та фінансово-економічній сферах, з метою підвищення ефективності моніторингу факторів впливу на них, що дозволить максимально об'єктивно задовільнити потреби суспільства за рахунок економічного зростання.

Як стверджує І.В. Жеребило «на даний час існує суспільний запит на перерозподіл фінансових зобов'язань щодо надання суспільних послуг і забезпечення населення суспільними благами частково на користь суспільних і приватних фінансів та оптимізацію функцій публічних фінансів у напрямі посилення й реалізації завдань щодо спрямування та координації таких зобов'язань, що веде до зростання ролі суспільного сектору» [11].

Екологічна продуктивність, як функція соціальної економіки проявляється у поєднання спільних інтересів бізнесу (збільшення прибутків й зменшення витрат) та суспільства (поліпшенні умов та середовища свого проживання, продовженні тривалості життя, зменшенні рівня захворюваності, споживанні «екологічно чистих» й корисних продуктах (послугах), досягненні максимальної єдності із природою тощо), що

сприяють швидшому покращенню стану сформованих екосистем.

«Діяльність, яку проводять організації соціальної економіки, може покращити їхню реакцію потребам громади, їх постійній взаємодії з середовищем, в якому вони працюють і їхні зв'язки з місцевою територією, що перешкоджає їх переміщенню» [12].

Соціально-економічний розвиток впливає на «підвищення ефективності повторного використання, відновлення та валоризації культурної спадщини/ ландшафтів та перетворення культурного надбання на місце, що трактується як жива екосистема, якою потрібно керувати як живим організмом» [13].

На думку вчених, роль соціального партнерства полягає у «забезпеченні політичної стабільності, побудові системи, де соціальне підприємство стане невід'ємною складовою відносин різноманітних соціальних с'уб'єктів, груп та спільнот, а також основою взаємодії публічного, комерційний та громадянського некомерційного сектору, результатом чого у суспільстві буде здійснення інтересів більшості за одночасного дотримання інтересів меншості, при цьому кожен учасник нестиме спільну відповідальність за прийняті рішення» [14].

Модернізація і трансформація наявних соціо-еколого-економічних систем, як функція соціальної економіки передбачає різносторонні зміни (реформації) у даних системах відповідно до принципів концепції сталого розвитку та цифрової економіки та ін. Така модернізація може призвести до неоднозначних позитивних чи негативних наслідків, тому в процесі реформації соціальної й економічної сфер важливо передбачати всі можливі ризики та бути готовим для вирішення ряду непередбачуваних проблем.

Дана функція соціальної економіки полягає у переході національної економіки на якісно новий рівень розвитку, який першочерговим завданням ставить задоволення соціально-екологічних потреб суспільства, а не отримання комерційної вигоди та підвищення ролі соціальної відповідальності у взаємозв'язках людина – суспільство – бізнес-структури – держава.

Функція соціально-економічної стандартизації передбачає розробку й впровадження нових «соціально орієнтованих» стандартів у галузях промисловості та зміни у функціонуванні, а також структурі сформованих соціально-економічних систем в умовах поширення глобалізаційних й цифрових процесів.

Урбанізація, як функція соціальної економіки зводиться до того, що в процесі «позитивних» економічних трансформацій має підвищитись добробут і фінансова спроможність соціальних верств населення, що вплине на здатність всіх членів суспільства забезпечити себе житлом й сприятиме, таким чином, розбудові наявних та створенню нових міст, що, в свою чергу,

приведе до збільшення задоволення потреб соціуму у фінансово-економічному, культурно-освітньому, духовному житті тощо.

Функція «справедливості» розподілу фінансово-економічних ресурсів між різними елементами соціально-економічної системи – передбачає моніторинг й контроль за «справедливим» використанням фінансових ресурсів, накопичених у фондах соціального призначення, для реалізації поставлених соціально-економічних цілей та завдань. Дана функція зорієнтована на подолання соціальної нерівності та посилення взаємозв'язків у суспільстві [15; 16].

Висновки. Соціальна трансформація національної системи економіки є обов'язковою умовою соціально-економічного зростання на шляху переходу до сталого розвитку. Досвід провідних країн світу свідчить, що соціальна орієнтація економіки, надання пріоритету суспільній вигоді над економічною, в кінцевому результаті призводить до зростання, посилення й розвитку взаємозв'язків між елементами соціальної, економічної та екологічної сфер. Враховуючи функції, які виконує соціальна економіка, впровадження її засад в нашій державі допоможе вирішити ряд важливих соціально-економічних проблем, назрілих впродовж останніх років, та призведе до збалансованого розвитку сформованих в ній соціо-еколого-економічних систем.

Література:

1. Попадинець О. В. Соціалізація економіки як нова парадигма економічної теорії. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. Вип. 49. С. 228–231.
2. Гончарова С. Ю., Гончаров А. Б., Аграмакова Н. В. Соціальна економіка: сутність, принципи, функції та основні орієнтири для України. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 21–26.
3. Стрижеус Л. В., Тендюк А. О. Напрями регіональної політики забезпечення соціальної орієнтації економіки. *Економічні науки. Серія : Регіональна економіка*. 2016. № 13. С. 358–367.
4. Москвіна А. О. Соціальна орієнтація ринкової економіки України як фактор підвищення національної конкурентоспроможності. *Комунальне господарство міст. Серія : Економічні науки*. 2019. № 7. С. 75–83.
5. Косінський П.М. Соціалізація національної економічної системи, як умова забезпечення сталого розвитку держави. *Економіка в умовах війни: втрати, адаптація, відновлення... : матеріали коуглого столу*, м. Луцьк, 20 травня 2022 р. Луцьк, 2022. С. 53–55.
6. Косінський П. М., Кирилюк Б. В. Соціальний діалог як інструмент вирішення конфліктних ситуацій в процесі соціально-трудових відносин. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.*, м. Луцьк, 17 груд. 2021 р. Луцьк, 2021. С. 250–251.
7. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 248 с.
8. Герасимчук А. А., Палеха Ю. І., Шиян О. М. Соціологія : навчальний посібник. Київ: Вид-во Європейського університету, 2004. 246 с.
9. Choong K. K., Leung P. W. A Critical Review of the Precursors of the Knowledge Economy and Their Contemporary Research: Implications for the Computerized New Economy. *Journal of the Knowledge Economy volume*. 2022. 13. P. 1573–1610.

10. Косінський П. М., Купрійчик М. В. Підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу в регіоні (на прикладі компанії Modern-Ехро). *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.*, м. Луцьк, 17 груд. 2021 р., Луцьк, 2021. С. 116–118.

11. Жеребило І. В. Публічні фінанси та їхня роль у забезпеченні соціальної сфери економіки країни: теоретичний аспект. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 1. С. 98–106.

12. Pérez-González M. d. C., Valiente-Palma L. Cooperative Societies and Sustainability: A Spatial Analysis of Andalusia as a Tool for Implementing Territorial Development Policies, Strategies and Initiatives. *Sustainability*. 2021. 13 (2). 609 p.

13. Fusco Girard, L.; Vecco, M. The “Intrinsic Value” of Cultural Heritage as Driver for Circular Human-Centered Adaptive Reuse. *Sustainability*. 2021, 13, 3231. <https://doi.org/10.3390/su13063231>.

14. Україна: шлях до консолідації суспільства: національна доповідь / редкол.: С. І. Пирожков та ін. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2017. 336 с.

15. ECONOMIC AND GEOGRAPHICAL ASPECTS OF THE STUDY OF THE COMPETITIVENESS OF THE REGION Hryniuk D. Yu., Hryniuk T. A. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/59/1157/2531-1> DOI: 10.30525/978-9934-588-61-7-21

16. GRAPH THEORY IN THE SPATIAL ANALYSIS OF SOCIAL SYSTEMS: METHODOLOGICAL TECHNIQUES OF REGULARITIES SEARCHING I. Pylypenko, D. Malchykova, Vashchenko O., D. Gryniuk, L. Lozova <https://www.proquest.com/docview/2676611661?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true>

References:

1. Popadynets, O.V. (2015). Sotsializatsiia ekonomiky yak nova paradyhma ekonomichnoi teorii [Socialization of the economy as a new paradigm of economic theory]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti – Bulletin of Transport Economics and Industry*, 49, 228–231. [in Ukrainian].

2. Honcharova, S.Yu., & Honcharov, A.B., & Ahramakova, N.V. (2018). Sotsialna ekonomika: sutnist, pryntsypy, funktsii ta osnovni oriientyry dlia Ukrainy [Social economy: essence, principles, functions and main guidelines for Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, 3, 21–26. [in Ukrainian].

3. Stryzheus, L.V., & Tendiuk, A.O. (2016). Napriamy rehionalnoi polityky zabezpechennia sotsialnoi oriientatsii ekonomiky [Directions of regional policy to ensure the social orientation of the economy]. *Ekonomichni nauky. Seriiia : Rehionalna ekonomika – Economic sciences. Series: Regional Economy*, 13, 358–367. [in Ukrainian].

4. Moskvina, A.O. (2019). Sotsialna oriientatsiia rynkovoï ekonomiky Ukrainy yak faktor pidvyshchennia natsionalnoi konkurentospromozhnosti [Social orientation of the market economy of Ukraine as a factor in increasing national competitiveness]. *Komunalne hospodarstvo mist. Seriiia : Ekonomichni nauky – Municipal utilities. Series: Economic Sciences*, 7, 75–83. [in Ukrainian].

5. Kosinskyi, P.M. (2022). Sotsializatsiia natsionalnoi ekonomichnoi systemy, yak umova zabezpechennia staloho rozvytku derzhavy [Socialization of the national economic system as a condition for ensuring sustainable development of the state]. *Ekonomika v umovakh viiny: vtraty, adaptatsiia, vidnovlennia... : materialy kouhloho stolu – Economy in the conditions of war: losses, adaptation, restoration... : materials of a round table*. pp. 53–55. Lutsk: LNTU [in Ukrainian].

6. Kosinskyi, P.M., & Kyrlyuk, B.V. (2021). Sotsialnyi dialoh yak instrument vyrishennia konfliktnykh sytuatsii v protsesi sotsialno-trudovykh vidnosyn [Social dialogue as a tool for resolving conflict situations in the process of social and labor relations]. *Aktualni problemy upravlinnia sotsialno-*

ekonomichnymy systemamy: materialy VII Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf. – Actual problems of management of social and economic systems: materials VII International. scientific-practical Internet conference. pp. 250–251. Lutsk: LNTU [in Ukrainian].

7. Utvenko, V.V. (2018). *Systema sotsialnoho zabezpechennia ta sotsialnoi pidtrymky [System of social security and social support]*. Kyiv : DP «Vyd. dim «Personal» [in Ukrainian].

8. Herasymchuk, A.A., Palekha, Yu.I., Shyian, O.M. *Sotsiologhiia [Sociology]*. Kyiv: Vyd-vo Yevropeiskoho universytetu [in Ukrainian].

9. Choong, K.K., & Leung, P.W. (2022). A Critical Review of the Precursors of the Knowledge Economy and Their Contemporary Research: Implications for the Computerized New Economy. *Journal of the Knowledge Economy volume, 13*, 1573–1610 [in English].

10. Kosinskyi, P.M., Kupriichyk, M.V. (2021). Pidvyshchennia rinvnia sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu v rehioni (na prykladi kompanii Modern-Expo) [Increasing the level of social responsibility of business in the region (on the example of Modern-Expo)]. *Aktualni problemy upravlinnia sotsialno-ekonomichnymy systemamy: materialy VII Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf. – Actual problems of management of social and economic systems: materials VII International. scientific-practical Internet conference.* pp. 116–118. Lutsk: LNTU [in Ukrainian].

11. Zherebylo, I.V. (2019). Publichni finansy ta yikhnia rol u zabezpechenni sotsialnoi sfery ekonomiky krainy: teoretychnyi aspekt [Public finances and their role in ensuring the social sphere of the country's economy: theoretical aspect]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy – Bulletin of the University of Banking, 1*, 98–106 [in Ukrainian].

12. Pérez-González, M. d. C., & Valiente-Palma, L. (2021). Cooperative Societies and Sustainability: A Spatial Analysis of Andalusia as a Tool for Implementing Territorial Development Policies, Strategies and Initiatives. *Sustainability, 13* (2), 609 [in English].

13. Fusco Girard, L.; & Vecco, M. (2021)/ The “Intrinsic Value” of Cultural Heritage as Driver for Circular Human-Centered Adaptive Reuse. *Sustainability, 13*, 3231. <https://doi.org/10.3390/su13063231> [in English].

14. Pyrozhkov, S.I. (Eds.). (2017). *Ukraina: shliakh do konsolidatsii suspilstva: natsionalna dopovid [Ukraine: the way to the consolidation of society: a national report]*. Kyiv : Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy [in Ukrainian].

15. ECONOMIC AND GEOGRAPHICAL ASPECTS OF THE STUDY OF THE COMPETITIVENESS OF THE REGION Hryniuk D. Yu., Hryniuk T. A. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/59/1157/2531-1> DOI: 10.30525/978-9934-588-61-7-21

16. GRAPH THEORY IN THE SPATIAL ANALYSIS OF SOCIAL SYSTEMS: METHODOLOGICAL TECHNIQUES OF REGULARITIES SEARCHING I. Pylypenko, D. Malchukova, Vashchenko O., D. Gryniuk, L. Lozova <https://www.proquest.com/docview/2676611661?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true>